

ΤΟ ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΟ έγκλημα, π συνή δολοφονία του Άλκη από την ομάδα των χούλιγκαν που βγήκαν αποφασισμένοι να σκοτώσουν χωρίς να έχει προγνοθεί καβγάς, έχει συνταράει το πανελλήνιο και έχει δημιουργήσει βαθύτατους προβληματισμούς σε πολλαπλά επίπεδα. Προβληματισμούς για τον τρόπο που λειτουργεί η Δικαιοσύνη καθώς κάποια από τα άτομα που έχουν συλληφθεί για το αποτρόπαιο έγκλημα είχαν βεβαρημένο ποινικό μπτρώο και παρ' όλα αυτά κυκλοφορούσαν ελεύθεροι, αλλά και για το πώς μπορεί να φτάσει ένας άνθρωπος σε τόσο ακραία και αναίτια βία. Είναι σοκαριστικό να συμβαίνουν τέτοιες δολοφονίες -χωρίς κίνητρο- από ανθρώπους με δολοφονικό έντσικτο που βγαίνουν στον δρόμο για να σκοτώσουν και εύλογα γεννιούνται απορίες κατά πόσο η βίαιη συμπεριφορά μπορεί να έχει γενετικό υπόβαθρο. Μια πρώτη απάντηση σε αυτό το ερώτημα επιχείρησε να δώσει έρευνα που διενεργήθηκε από το Ινστιτούτο Καρολίνσκα στη Στοκχόλμη, π οποία έδειξε ότι δύο γονιδιακές αλληλουχίες στο γονιδίωμα του ανθρώπου αυξάνουν τη ροπή προς τη βίαιη συμπεριφορά.

### Η έρευνα

Τα δύο αυτά γονίδια δεν είναι τα μοναδικά που σχετίζονται με τη ροπή προς τη βία κι έχουν βαριά στείλει από τους γενετικές «γονίδια του πολεμιστή». Σύμφωνα με τους Σκανδιναβούς ερευνητές, αυτές οι γονιδιακές αλληλουχίες μπορούν να συσχετίστονται με το 5% έως 10% των ειδεχθών έγκλημάτων, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι οι άνθρωποι που φέρουν αυτές τις αλληλουχίες στο DNA τους θα εγκληματίσουν οπωδήποτε. Η έρευνα των Σκανδιναβών στο Ινστιτούτο Καρολίνσκα περιέλαβε 900 έγκληματικές καταδικασμένους για φόνους, ανθρωποκτονίες και επιθέσεις με βαριές σωματικές βλάβες και βρέθηκε ότι όσοι είχαν στο γονιδίωμά τους τις δύο παραλλαγές πάντα κατά 13 φορές πιο πιθανό να παρουσιάσουν επαναλαμβανόμενη ροπή προς τη βίαιη συμπεριφορά. Συνολικά οι 900 έγκληματικές είχαν διαπράξει 1.154 έγκληματα και 78 από αυτούς χαρακτηρίστηκαν γονιδιακά επιρρεπείς σε εξαιρετικά βίαιη συμπεριφορά.

### Εξωγενείς επιδράσεις

Παρ' όλα αυτά ο επικεφαλής της μελέτης καθηγητής Γιάρι Τίχονεν (Jari Tihonen) από το Τμήμα Κλινικών Νευροεπιστημών του Ινστιτούτου Καρολίνσκα υπογράμμισε ότι η εγκληματική συμπεριφορά έχει κυρίως σχέση με επιγενετικούς παράγοντες, δηλαδή με τις εξωγενείς επιδράσεις στην ζωή ενός ανθρώπου, με τον ψυχίατρο-ψυχοθεραπευτή Δημήτρη Οικονόμου να εσπιάζει σε συγκεκριμένους παράγοντες που καθορίζουν τη

# Τα γονίδια της βίας δεν «γεννούν» δολοφόνους

Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε από το Ινστιτούτο Καρολίνσκα στη Στοκχόλμη



Σύμφωνα με το Τμήμα Κλινικών Νευροεπιστημών του Ινστιτούτου Καρολίνσκα, η εγκληματική συμπεριφορά έχει κυρίως σχέση με επιγενετικούς παράγοντες!

μετέπειτα συμπεριφορά των ανθρώπων, όπως το αν έχουν μάθει ότι υπάρχουν δρια, αν έχουν πάρει αγάπη από την οικογένειά τους κι αν έχουν μάθει την εκτίμηση και τον σεβασμό και προς τους άλλους και προς τον ίδιο τους τον εαυτό.

Ο Δημήτρης Οικονόμου εξηγεί ότι κατ' αρχάς αυτό που φαίνεται να λείπει από τα άτομα που διαπράττουν φόνους είναι ότι δεν διδάχτηκαν τα δρια στην ζωή τους. Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν τα δρια όταν είναι ακόμα μικρά, από την προσχολική πλικιά, ενώ πιο στο σχολείο, η παιδεία και οι κανόνες που διέπουν τη σχολική διαδικασία και την κοινότητα δίνουν αναντικατάστατα μαθήματα για

τους κανόνες και για τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος εντάσσεται στην κοινωνία.

### Αγάπη μόνο...

Συνεπώς στον καιρό της πανδημίας, οι γονείς που δεν αφήνουν τα παιδιά τους να πάνε σχολείο επειδή δήθεν «τα πνίγει» η μάσκα εγκληματούν γιατί στερούν όλα αυτά τα βιώματα από τα παιδιά τους. Οι ανηλικοί παιρνουν αγάπη και χτίζουν αυτοπεποίθηση πρώτα μέσα από την οικογένειά τους και ειδικά από τη μητέρα. Όσα παιδιά και έφηβοι στερούνται την αγάπη δεν αποκτούν αυτοεκτίμηση και πιθανόν μεγαλώνοντας θα γίνουν μέλοι συμμοριών αναζητώντας τον

αυτοσεβασμό. Ωστόσο σε αυτά τα τάγματα εφόδου και θανάτου των παράνομων αθλητικών συνδέσμων, τα μέλη τους δεν δειχνουν να τρέφουν κανένα σεβασμό προς κανέναν, καθώς όλοι αποποιούνται τις ευθύνες τους και φορτώνουν το έγκλημα ο ένας στον άλλον. Κρύβονται δηλαδή κάτω από την ψυχολογία της μάζας δείχνοντας ως ένοχη την ομάδα, όχι όμως αναλαμβάνοντας την ευθύνη σε ατομικό επίπεδο.

### Η οικογένεια

Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με ανθρώπους που πιθανότατα μεγάλωσαν χωρίς στοργή, παρδεία, αγάπη, αλληλοσεβασμό



«Τέτοιους είδους δράστες δεν έχουν ελπίδα αναμόρφωσης καθώς έχουν βαριά ψυχοπαθολογία, π οποία δυστυχώς είναι κοινό χαρακτηριστικό στους κρατούμενους βαρυποινίτες. Δεν θα παρουσιάσουν βελτίωση στη φυλακή και γι' αυτό οι ποινές σε τέτοια εγκλήματα πρέπει να είναι πολύ σκληρές ώστε να λειτουργούν με παραδειγματισμό»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ,  
ψυχίατρος-ψυχοθεραπευτής

και αλληλοεκτίμηση, ενώ σημαντικός παράγοντας σε αυτές τις περιπτώσεις είναι και η σχολική διαρροή. Αναζητώντας την ευθύνη για να μην επαναληφθούν τέτοια στυγνά έγκληματα, ο ειδικός εξηγεί ότι δεν πρέπει να την αναζητούμε σε γονιδιακές αιτίες, αλλά να την αποδώσουμε στις δυσλειτουργικές οικογένειες των έγκληματών, στην έλλειψη εκπαίδευσης, στις αθλητικές ομάδες που επέτρεψαν τη λειτουργία τέτοιων παράνομων συνδέσμων που εξελίχθηκαν σε φυτώρια εγκληματών, και στην πολιτεία -κυρίως τη Δικαιοσύνη- που αφήνει ανθρώπους με βαρύ ποινικό μπτρώο να κυκλοφορούν ελεύθεροι.

### Βαριά ψυχοπαθολογία

Στη δύσκολη ερώτηση εάν αυτοί οι άνθρωποι έχουν ελπίδα αναμόρφωσης μέσα στις φυλακές, π ο πάντα που ειδικού είναι «σκληρός»: «Τέτοιου είδους δράστες δεν έχουν ελπίδα αναμόρφωσης καθώς έχουν βαριά ψυχοπαθολογία, π οποία δυστυχώς είναι κοινό χαρακτηριστικό στους κρατούμενους βαρυποινίτες. Δεν θα παρουσιάσουν βελτίωση στη φυλακή και γι' αυτό οι ποινές σε τέτοια εγκλήματα πρέπει να είναι πολύ σκληρές ώστε να λειτουργούν με παραδειγματισμό και να μη δημιουργούν διάθεση μήποτε σε άλλους παραβατικούς ανθρώπους.

Αν οι ποινές πάντα σκληρές τα προπογόνησαν χρόνια, πιθανότατα αυτό το μέτρο θα είχε λειτουργήσει γιατί είναι πολύ σημαντικό το μήνυμα που λαμβάνει από το σύστημα απόδοσης δικαιοσύνης ο άνθρωπος ο οποίος σκέφτεται να κάνει μια εγκληματική πράξη.

Δυστυχώς μέχρι τώρα πολλές ποινές υπήρξαν «χάδι», οι δίκες αναβάλλονταν για χρόνια, και ο βασικός λόγος που δεν είχαν γίνει πρόσφατα κι άλλες δολοφονίες είναι μόνο η τύχη!».

### Επιλογή

Όσο για την εύλογη απορία κατά πόσον οι «πορωμένοι» εγκληματίες στερούνται ενσυναίσθησης όχι, μια έρευνα φανερώνει πως δεν ευσταθεί τέτοιου είδους δικαιολογία. Σε κλινική μελέτη με καταδικασμένους εγκληματίες (πάλι) διαπιστώθηκε ότι έχουν τη δυνατότητα -και την επλογή- να αποκτούν όχι ενσυναίσθησην κατά βούληση, πατώντας on and off έναν «διακόπτη» ενσυναίσθησης. Συνέπεια δεν είναι ανικανοί να νιώσουν οικτό, απλώς επλέγουν μηνιά